לא שנא הכי ולא שנא הכי. כלומר כיסוי דקרנות לא בעי למימר נמי באמה בת חמש לא איכפת לן כיון דכניסה יסוד באמה בת שש לא פש ליה בין קרן לקרן אלא כ"ז וארבעה טפחים שתים מכניסה דסובב ושתים מכניסה דקרנות וכיון דלא הוי אמה לא חשיב לה: חמשין ותמניא. דכולן אמותיו הן בנות ו' חוץ מהני אמותיו (א) מן הכרעה ועד היסוד ואמה גובה של קרן: דיקא נמי. "חיק האמה" גובהה ואמה רוחב" כניסה מדקרי להאי "חיק האמה" ולהאי "אמה רוחב" ושני בדיבוריה: השולחן ארכו י"ב. שמעינן ליה לר' מאיר דאמר לעיל כל האמות היו בבינוניות אלמא בינונית היינו בת

תורה אור

לא שנא הכי ולא שנא הכי.* מזבח כמה הוי חמשין ותמניא. פלגיה דמזבח כמה הוי עשרין ותשעה. מקרנות ועד סובב כמה הוו עשרין ותלתא. כמה בציר לפלגיה דמזבח שיתא. ותנן אם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה אחת כשירה. דיקא נמי דכתיב "חיק האמה ואמה רוחב" שמע מינה. וכמה אמה בינונית? אמר ר' יוחנן ששה טפחים. אמר רבי יוסי בר אבין אף אנן נמי תנינא רבי מאיר אומר השלחן ארכו שנים עשר ורחבו ששה. מכלל א] דהויא אמה דנפישא מינה. אין ב] (והא) ותנן *שתי אמות היו בשושן הבירה אחת על קרן מזרחית צפונית ואחת על קרן מזרחית דרומית, שעל קרן מזרחית צפונית יתירה על של משה חצי אצבע, שעל קרן מזרחית דרומית היתה יתירה עליה חצי אצבע נמצאת יתירה על של משה אצבע, ולמה אמרו אחת גדולה ואחת קטנה *כדי שיהו האומנין נוטלין בקטנה ומחזירין בגדולה כדי שלא יבואו לידי מעילה. ותרתי למה לי? חדא לכספא ודהבא וחדא לבניינא. תנן התם *שער המזרח עליו שושן הבירה צורה. מאי טעמא? רב חסדא ורב יצחק בר אבדימי חד אמר כדי שידעו מהיכן באו וחד אמר כדי שתהא אימת מלכות עליהן. *א"ר ינאי לעולם תהא אימת מלכות עליך שנא' "וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמר" (שמות יא) ואילו לדידיה לא קאמר. ר' יוחנן אמר מהכא שנאמר "ויד ה' היתה אל אליהו וישנס מתניו וירץ לפני אחאב עד באכה יזרעאלה" (מלכים א יח). "ועלהו *לתרופה" (יחזקאל מז) רב חסדא ורב יצחק בר אבדימי חד אמר להתיר פה שלמעלה וחד אמר להתיר פה שלמטה. *איתמר חזקיה אמר להתיר פה אלמים בר קפרא אמר להתיר פה עקרות. תנו רבנן אילו נאמר "ולקחת סלת ואפית אותה שתים עשרה חלות ושמת אותם שתים מערכות" (ויקרא כד) ולא נאמר "שש" הייתי אומר אחת של ארבע ואחת של שמונה לכך נאמר "שש". אילו נאמר "שתים מערכות שש המערכת" ולא נאמר "שתים עשרה" הייתי אומר שלש של שש שש לכך נאמר "שתים עשרה". ואילו נאמר "שתים עשרה חלות ומערכות" ולא נאמר "שתים" "ושש" הייתי אומר שלשה של ארבע ארבע ג] לכך נאמר "שתים" "ושש" הא עד שלא יאמרו ג' מקראות הללו לא למדנו. הא כיצד נותן שתים מערכות של שש שש ואם נתן אחת של ארבע ואחת של שמונה לא יצא. שתים של שבע שבע רבי אומר רואין את העליונה כאילו אינה. והא בעינן "ונתת על" (שם) אמר ליה רב חסדא לרב המנונא ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא *רבי לטעמיה דאמר "על" בסמוך דתניא רבי אומר "ונתת על המערכת לבונה" וכה "על" בסמוך אתה אומר "על" בסמוך או אינו אלא על ממש כשהוא אומר "וסכות על הארון את הפרוכת" (שמות מ) הוי אומר "על" בסמוך: כל הכלים שבמקדש וכו': תנו רבנן כל הכלים שבמקדש ארכן לארכו של בית חוץ מארון שארכו לרחבו של בית וכך היה מונח וכך היו בדיו מונחין. מאי קאמר? הכי קאמר כך היה מונח ד] (מדבדיו כך היה) מונחין ובדיו מנלן *דתניא "ויאריכו הבדים" (מלכים א ח) יכול לא היו נוגעין בפרוכת תלמוד לומר "ויראו" אי "ויראו" יכול יהו מקרעין בפרוכת ויוצאין ה] תלמוד לומר "לא יראו החוצה" הא כיצד

דוחקין

ששה: ומדקרי ליה בינוניות מכלל דאיכא דנפישא מינה. בחמיה: שפי לשום. מקלות היו שם שבהן מודדין האמות והן [ארכן] אמה: בשושן הבירה. חדר אחד היה בנוי על שער המזרחי של עזרה ומצוייר כתבנית שושן הבירה: של משה. בת ששה: כדי שיהו אומנין נוטלין בקטנה. שהיה גזבר מתנה עם האומנין כך וכך אמות בנין תבנו לבדק הבית בכך וכך דמים באמה של משה ומחזירין לו למדת אמה גדולה שיתירה עליה אצבע כדי שיוסיפו על תנאם משלהם שלא יפחתו ונמצאו נהנים מן ההקדש יותר ממה שפסקו ובאין לידי מעילה: וחדא לדהבא ולכספא. כשמתקנין ו] צורפי זהב לעשות טבלא בת חמש או בת עשר, באמה של משה עושין אותה למדת האמה היתרה עליה חצי אצבע ולא באותה שיתירה עליה אצבע לפי שאומנות יקרה היא ואין טוב להפסיד כל כך: צורה. מצויירת: כדי שידעו. ויראו מהיכן באו ויכנעו לגדולה למלכות שעליהם מעתה: שתהא אימת מלכות עליהם ולא ימרדו בהם: ואילו לדידיה לא אמר ליה. וירד אלי והשתחוה לי ואע"ג דמסקנא הכי הוה "ויקם פרעה לילה": וירץ לפני אחאב. אליהו (ב) ז] לפני אחאב שהיה רוכב על סוסו משום כבודו שאין דרך מלכים ללכת יחידי: ועלהו לתרופה. גבי מעיין שעתיד לצאת מבית קדשי הקדשים קאי "ועל (ג) (שפת) הנחל יעלה" מזה ומזה כל [עץ] (עלה) מאכל והיה פריו למאכל ועלהו לתרופה ואיידי דאיירי בפלוגתא דרב חסדא ורב יצחק נקט לה הכא וקדריש נוטריקון "לתרופה": להתיר פה שלמעלה. פה אלמים שכל אלם האוכל ממנו נרפא: פה שלמטה. פה רחם של עקרות: חזקיה ובר קפרא. ח] מפרשי מילתייהו טפי והא היא: ואילו נאמר ששים מערכות שש המערכת. ולא נאמר שתים עשרה: הייתי אומר שלש של שש. "ושתים מערכות" הרי תרין "שש המערכת" הוי מערכת שלישית ובספרים דכתב בהו שלש של שלש הכי משמע ליה לא נאמר שתים עשרה אלא שתים מערכות שש הוי משמע שתים מערכות של ט] שלש ואם תרצה להוסיף שלישית הוי בה' חלות: לכך נאמר שתים עשרה. דמשמע והו לא: ואילו נאמר שתים עשרה. ולא נאמר שתים ושש אלא ונתת אותם מערכות המערכת על השולחן הייתי אומר שלש של ד' ד': והא בעינן ונתת על המערכת לבונה. וכי יהיב לה על השביעית איכא חלילה: פרוכת מחילה היא וקרי ליה "על": (כל הכלים. כגון שלחנות ארכן י] לאורכו של בית ממזרח למערב): כך היה מונח. מנ"ל "מדכך היו בדיו מונחים ממזרח למערב כדאמר בהך ברייתא לקמן מכלל דאורך הארון מצפון לדרום ורחבו ממזרח למערב דבדים בטבעות דארון קיימי כדאמרינן לקמן: ובדיו מנלן. דממזרח למערב: יא] בפרוכת. פרוכת היתה פרוסה בפתח בית קדשי קדשים לצניעות בעלמא ולא משום מחיצה דהא אמה טרקסין הוי במקדש ראשון "וכ"ש לוקמה במקדש ב' דהוי פרוכת יב] ליכא למימר.(ד) דבמקדש שני לא הוה ארון ובדים דיאשיהו גנזו במס' יומא (דף נב) ועוד דקרא במקדש ראשון כתיב: דוחקין ובולטין בפרוכת. לפי שהיה הארון כנגד הפתח כדאמרי' במגילה (דף י:) ארון שעשה משה כשמונה בדביר היה לו עשר אמות ריוח ממנו לכותל לכל צד והדביר היה עשרים על עשרים ומקום ארון אינו ממעט בדביר דנגם היה עומד אלמא באמצע הדביר קאי והפתח נמי היה באמצע בכותל מזרחי והיו הבדים בולטין בפרוכת שבפתח:

כמין

שלא יבואו לידי מעילה. לאו דוקא דהקדש שוה מנה שחללו על שוה פרוטה מחולל אלא שלא היו רוצים ליהנות משל הקדש: **חדא** לכספא ודהבא. אותה של קרן מזרחית צפונית וסימנך (איוב לז) מצפון זהב יאתה: **אחת** של ארבע ואחת של שמונה. חדא נקט והוא הדין בשנים לאחר: **רואין** אותו כאילו אינו. תימה הא אין שולחן מקדש יותר מי"ב טפחים ונמצא בזיכין למעלה מי"ב וי"ל כגון דמסקא ליה לגביהי עד שהוא בתוך השיעור ומיירי שמשהו באותו ענין שיכול לסלקו בנחת:

דוחקין (ב)

לז א מיי' פ"ח מהל' מעילה הל"ט:
לז ב ג מיי' פ"ט מהל' סנהדרין ופוסקין הל"ג ופ"ג מהל' בית הבחירה הל' טו:
לח ד מיי' פ"ג מהלכות בית הבחירה הל"ב:

צ"ל שתים למערכות של שלש וכו' של שתים עשרה וכו' וי"ל בין שתים דהיינו כל אחד של שש וכו' ירצה להוסיף יהיה דף של ג' ודיוק יהיה שתים מערכות של שש [illegible]

ז"ק

כלים פי"ז מ"ט בכורות מ. פסחים פו.

מדות לג. פ"א מ"ג

זבחים קב.

[סנהדרין ק. פ"ש]

[סנהדרין ק. ושם איתמר נמי חזקיה וכו']

תוספתא דיומא פ"ב [יומא נד. פ"ש]

שייך למסכ' דף ט.

מדברי כך היו מונחים ז"מ

רש"ק

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה חמשין וכו' מהני אמותיו דהיינו מן הכרעה: (ב) ד"ה וירץ וכו' אליהו רץ לפני: (ג) ד"ה ועלהו לתרופה וכו' ועל הנחל יעלה על שפתו מזה: (ד) ד"ה בפרוכת וכו' ליכא למימר הכי דבמקדש:

*אמה גובה של קרן נמי אמה בת ה'

*והתכלה אמה שמונה רחבו של השולחן היינו אמה

ויקרא כד (לחם הפנים)

כה ולקחת סלת ואפית אותה שתים עשרה חלות שני עשרונים יהיה החלה האחת

ו ושמת אותם שתים מערכות שש המערכת על השולחן הטהור לפני ה'

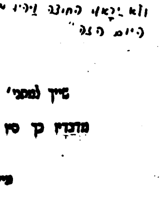

מלכים א-ח:ח

ויאריכו הבדים ויראו ראשי הבדים מן הקדש על פני הדביר ולא יראו החוצה ויהיו שם עד היום הזה

נושא

* שיעור אמה בינונית

* אמות נוספות שהיו במקדש

מבנה

ר' חסדא ור' יצחק בר אבדימי

נושא/מבנה

שלבים

להסביר הפירה

בפסוקים המתאימים

מספר וסידור לחם הפנים

נושא

כל הכלים בבית המקדש ארכן לאורך הבית חוץ מהארון שארכו מונח לרחבו של בית

רבינו גרשום

לא שנא הכי לא שנא בגובהו ולא שנא בכניסה הויא בת ה' תשתייה בהכניסה ב' טפחים וכיון דתני ר' דיסוד ודקרנות לא הויא אמתא לא קא חשיב ליה (לא) במתני' דמזבח היה [illegible] ודוחן וגו'): כמה הוי גובה המזבח חמשין ותמניא דאמה התחתונה בגובהו ואמה [illegible] בגובה בת ה' כדאמר: מקרנות ועד סובב ב"נ טפחים דאמה דקרנות גבוהה ה' ומסובב ועד [illegible] אמתא היינו דתנן אם עשאה לעולת העוף למטה מב"נ אפי' אמה אחת כשירה: דיקא נמי [illegible] ואמה רוחב כניסה (ולא) בגובהה (אלא) וחוק האמה קאמר כדאמרן: אף אנן נמי תנינא דר' מאיר דאמר כל האמות היו בינונית חוץ מדמזבח דתנן ר' מאיר אומר השלחן וכו': מדקאמר בינונית מכלל [illegible] ב' מדות של אמות. ב' קנים: היו בשושן הבירה. זה שער מזרחי שעליו שושן הבירה מצויירת: אחת היתה וקטנה באותה לשכה על קרן מזרחית צפונית ואחת על קרן וכו': א) בשמתנין עמהן לעשות [illegible] וכך אמות במדה קטנה של ו' והן מחזירין מלאכתן במדה גדולה: ותרתי. יתירות עליה למה לי: חדא. יתירה הקטנה למלאכת כסף וזהב. ויתירה הגדולה של אצבע לבנינא של חומות: כדי שידעו [illegible] בניסן שעשה לנו הקב"ה שמשם על' כשנתן לנו כורש רשות לעלות ולבנות הבית: שתהא אימת מלכות. שיזכרו שהן משועבדין: חזקיה ובר קפרא מפרשי דרב חסדא ורב יצחק: אילו נאמר שתים [illegible] שש המערכת ולא נאמר שתים עשרה הייתי אומר שלש מערכות של שש שש. שתים מערכות שש המערכת א מערכה שלישית ב) שלשה לכך נאמר היינו שלש מקראות: והא בעינן על המערכת ממש שלא יהא דבר [illegible] על בסמוך ע"ג השלחן עצמו בשולחן שתי פסתי' ואויר שבין הסדרים: מדכך הוו בדיו מונחים לאורכו של בית מזרח ומערב שים דארון לרחבו של בית היה אורכו: ולא הוו נגעין בפרוכת.

שיטה מקובצת

א] מכלל. דאיכא: ב] אין. דתנן: ג] לכך נאמר שתים ושש. גליון תימה לכתוב שתים עשרה חלות שש המערכת וי"ל דהוי אמינא מערכה אחת של שש ושתים של שלש שלש עכ"ל הגליון: ד] מדכך היו בדיו מונחים ובדיו: ה] ויוצאין. לחוץ: ו] כשמתקנין. שם צורפי זהב: ז] אליהו. רץ: ח] מפרשי: ט] של. שש עשה ואם: י] ארכן. לאורכו: יא] למערב: הא בעינן: יב] פרוכת. הא ליכא:

תמשן

שמבדיל

א) פרלם דצ"ל כדי שיהו האומנין נוטלין בקטנה כשמתקנין עמהם וכו'. ב) של בשם לכך נאמר שתים עשרה ולפיכך צריך שלשה כצ"ל: